

ZPRAVODAJ

SPOLEČNOST SBĚRATELŮ KNIHTISKOVÝCH VYDÁNÍ ČS. ZNÁMEK

ČÍSLO: 35

ROČNÍK 1995

OBSAH:

strana :

Místo úvodníku	2 - 4
Obv. republika 30 h - průvodce DV a R	5 - 6
Doplňek redakční rady a členské příspěvky	7
Retuše řetězů na Osv. rep. 60 h	8 - 12
Novinové známky 1916-1920	13 - 21
Filatelistické soutěže	21
Osv. republika 60 h - opravy TD 6	22
Ukončení studia známek CR 60 h	23
Hradčany 5 h, kresba V, desky 7 a 8	23

Zpravodaj společnosti sběratelů knihtiskových známek je neprodávanou tiskovinou, vydávanou pouze pro vnitřní potřebu členů společnosti. Je vydáván nepravidelně, zpravidla 4x ročně. Za redakční úpravu odpovídají a na přípravě se podílejí členové společnosti.

Bukopisy, slánky, přiložinky, nové poznámky či jinou korespondenci posílejte na adresu :

Jindřich Lít a l. Maštkova 916, 142 00 Praha 4

Vzpomínáte si, že v červenci 1986 vyšel Informátor č.1 a v roce 1987 první číslo Zpravodaje už v té podobě, jak ji známe dnes? Kolik to bylo za tu dobu článků, nových poznatků, studií a příruček? Já bych však nechtěl bilancovat toto uplynulé období, na to jsou povolanější znalci, ale ani bych nechtěl chválit své hnízdo nebo ocas podle příslaví; každá liška svůj ocas chválí. Jestli jste to však pochopili jinak a přišlo vám to směšné nebo pikantní, tak vás musím upozornit, že to bude poslední úsměv při čtení tohoto úvodníku. Nemáme totiž vůbec žádný důvod k bujněmu veselí. Filatelie klesla za posledních 5 let v žebříčku kulturních hodnot na jedno z posledních míst a přesumala se do oblasti komerce, stala se zbožím a nikoliv krásnou zálibou. Nedávno to byl uznávaný a propagovaný zájmový obor, dostatečně státem dotován tak, aby se stal masovou záležitostí. Ponechajme úsudku každého jednotlivce, zda to bylo dobře nebo špatně, skutečností zůstává, že jsme na minulém režimu viděli dost nekriticky jen ty špatné nebo nesmyslné zákazy a směrnice, které měly filatelisty orientovat na to, co by měli sbírat a co se sbírat nesmí. Ale jaksi nám unikala ta nádherná idea nezištné filatelie, otevírající cestu k mezinárodní spolupráci, přístupné širokému okruhu sběratelů a někdy až plytvající podporou mládežníků, kterou jsme často i žárlivě kritizovali, ale už jsme nechtěli vidět, že to úsilí přináší ovoce. Z těch mládežnických klubů vyrůstali nadšení filatelisté, odborně zdatní a úspěšní vystavovatelé. Dnes nám chybí dorost, nemáme následovníky, kteří by posunuli českou filatelii o kousek kupředu, což by mělo být výsadou každé mladé generace. Doposud to bylo samozřejmostí, vžitou zvyklostí, kterou jsme přijímali se zadostiučiněním, že naše sbírky bude mít kdo opatrovat a zvelebovat. Dnes jsou vedoucí mládežnických kolektivů často bez práce a výstavy jsou obsílány jen minimem mládežnických exponátů, jak jste se jistě na letošních výstavách přesvědčili. Ale také i naše kluby, odborné sekce a společnosti zápasí o svou existenci. Finanční tlaky ale i jiné vlivy nutí tyto kolektivy k fúzi s jinými uskupeními nebo se rozpadají. Naše společnost sběratelů knihtiskových vydání čs.známeček tyto problémy nemá. Věřím, že vás situace v naší filatelii mrzí a trápí a myslíte si, že se s tím nedá nic dělat, že se doba změnila a že se s tím musíme vyrovnat. Já bych však s takovým pasivním hodnocením nesouhlasil a pokusím se právě na příkladu naší Společnosti ukázat, že je možné i jiné řešení.

Domnívám se, že prospěšnou činnost Společnosti jsou nejdůležitější lidé. Dříve se říkalo, že kádry rozhodují vše, což api tisíc sametových revolucí nezmění, ba právě naopak teprve teď se ukazuje, co znamenají pro každou společnost správní lidé na správném místě. My máme odborně zdatné, obětavé vedení, které slouží Společnosti knihtisku zcela nezištně od jejího založení dodneška, bez zakolísání v listopadu, bez lustrací, nikdo nebyl nahrazen politickými křiklouny, kteří by chtěli jen něco získat a méně dělat. Naše vedení pracuje bez sezóních výkyvů, nepřetržitě a své povinnosti plní zadarmo, spíše na to doplácí. Snaha pomoci dobré věci, udělat něco pro kolektiv, pro společnost - to dnes už sice nenosí podle zásady když mi to nic nevynese, tak to nedělám. Takové kapitalistické credo v našem vedení neplatí. Posuďte sami: deset let pracuji na studii, kterou vlastním nákladem připravím do tisku, nakreslím obrázky, několikrát přepíši rukopis a pak

to nezištně předám Společnosti, která ji rozdá - ano rozdá - našim členům. Že za ni zaplatíte třeba 40,-Kč, to je jen na režii, korespondenci a jiné výlohy Společnosti. Autor z toho nemá nic. Když to vyjde, tak se mu zaplatí papír a xerox obrázků. Ale mnohdy ani to ne. Takto to udělala většina autorů a jsem přesvědčen, že je důsledek čtyřicetileté výchovy, podle níž se pro společnost musí také něco udělat, že je naší povinností pomout trochu kupředu naši filatelii a že by bylo nečestné na tom vydělávat. Asi si řeknete: to je pěkný blbec. Ve vedení naší Společnosti však skutečně nejsou žádní obchodníci toho typu, jak se občas objevují na našich burzách, kde jeden stolar prodává své "studie" protektorátních známek, honosně nazývané "Monografie", což je pouze text bez obrázků s popisem nalezených vad formátu A 4, které prodává za 20,-Kč. Ano jeden list A 4 za 20,-Kč. Podle této "cenové relace" by Souhrnná studie OR 185 h stála 1.920,-Kč. Kdyby si ji koupilo jen 50 členů, tak by po odečtení nezbytné úzie představoval čistý zisk 90.000,-Kč pro autora. Nezmýlil jsem se? Mám to dobře spočítáno? Pochybnosti mnou lomoují, ale pomalu tomu začínám věřit: asi jsem skutečně blbec. A to si ještě troufám drze srovnávat kvalitu těchto studií, která je nesrovnatelná.

Dalším důvodem naší úspěšné činnosti je aktivní účast a spolupráce předních odborníků, kteří patří k oporám Společnosti. Bez nich by to skutečně nešlo. Máme mezi sebou špičkové filatelisty, kteří v knihtisku nemají konkurenci. Udávají tón. Jejich badatelská činnost je příkladná, včetně jejich publikační činnosti. Nemohu je všechny vyjmenovat, protože bych třeba na někoho zapomněl a on je stejně důležitý a potřebný jako Chvalovský, Hamr, Kašper nebo Ryvola, ale znám jinou společnost, která by za tak krátkou dobu vydala tolik zpravodajů, studií a příruček jako právě knihtisk. Je to přímo exploze. Ale i účast našich členů na výstavách je dostatečně reprezentativní, i když by se slušelo vyzvat všechny specialisty k větší ochotě zapůjčit svůj exponát na výstavu. Mohu sice z vlastní zkušenosti potvrdit, že se to v žádném směru nevyplatí, že je to obrovská práce, kterou mnohdy ani jury neocení. To vág však nesmí odradit od snahy exponát zpracovat a vystavit. Vždyt práce vystavení svého díla na veřejnosti je vyvrcholením mnohaletého sbírání a studia, je to korunovace díla a nezáleží na tom, zda jury prohlásí, že tam chybí to či ono a udělí vám jen malou bronzovou. To není podstatné a jury má na to právo. Věřím, že se k dosavadním stálým vystavovatelům přidají v dalším roce někteří odvážlivci. Domnívám se však, že bychom měli mít také zastupce ve sboru jurymanů, aby mohl zasvěceně posuzovat exponáty knihtisku se znalostí těch nejnovějších poznatků, objevů a výzkumů, kterých rok co rok přibývá v takové míře, že je už nad schopnostmi jedince, zvláště když jeho profesí je jiný obor nežli knihtisk. S tím úzce souvisí také činnost expertů, znalců - specialistů pro knihtisk, o jejichž ustavení jsme již delší dobu usilovali. V roce 1994 se to konečně podařilo prosadit a to i přes odpor řady vlivných funkcionářů, kterým šlo více o prestiž než o zvýšení odborné úrovně naší filatelie. Ale vývoj se nedá zastavit, dnešní svazoví znalci nebudou schopni zvládnout tak širokou problematiku, zvláště když nové poznatky rostou jako houby po dešti, takže v tomto oboru filatelie bude znalec - specialista pro knihtisk nezbytný partner pro posuzování našich vzácností.

Svaz českých filatelistů zaznamenal za posledních pět let obrovský úbytek členů. Přehled si můžete přečíst v časopisu Filatelie. Ve stejné situaci jsou i ostatní odborné sekce a společnosti, ale v Knihtisku to není tak markantní. Nám sice také odcházejí naši

členové ale většinou tam, odkud se už nikdy nevrátí. Máme stabilní kádr věrných a nadšených členů, ale nemáme přírůsteky. Chybí nám hlavně mladí. Propagace naší Společnosti nepřináší žádný velký úspěch. Na výstavě v Trutnově jsme měli celou propagační vitrinu s informacemi o naší Společnosti s výzvou ke vstupu do naší Společnosti. Přiložené přihlášky však zůstaly nevyplněny. Je to nezáměr, ale je to také důsledek změn v celé naší společnosti, důsledek existenčních tlaků, nejistoty a u mnohých i snížení životní úrovně. I když zase na druhé straně myslím, že 30 - 50,- Kč ročního příspěvku žádný rodinný rozpočet neohrozí a tento důvod je jistě zanedbatelný. Příčinu vidím spíše v tom, že členové jsou zhnuseni poměry, které dnes ve filatelii panují a myslím, že zde hraje roli i zklamání, že se ta stará filatelie, taková ta čistá, neobchodnická rozpadla a do těch nových poměrů ti staří filatelisté už nezapadli a nepřizpůsobili se a mladí ještě nezbohatli tak, by jim vyhovoval komerční způsob sbírání, nebo mají příliš mnoh existenčních problémů a na filatelii jim nezbyvá čas. Věřím, že se budeme všichni poctivě snažit udržet alespon tento náš kolektiv pohromadě.

Dnes se často zapomíná nebo úmyslně zamlčují "přežitky socialismu", které však výrazně ovlivňují život a činnost člověka jako jedince a to je styk s lidmi. Naši prognostikové předpokládají zánik našich výměnných schůzek a zdůvodňují to tím, že na západě stejně neexistují v takové podobě jako u nás a přesto filatelie jako zájmová činnost funguje trvale dál. Dále argumentují tím, že naši "stolaři" budou platit daně a nikoliv malé. Jen co se upevní kapitalistická výkonná moc a finanční úřady se zkonolidují a zdokonalí státní byrokracií, tak stolaři budou platit jako nourovatí. Tím se z nich stanou buď regulérní obchodníci s povolenou živností nebo přejdou do ilegality, protože náš člověk je vynalézavý a určitě najde cestičky, jak se vymout placení daní. Ale obě tato řešení předznamenávají zánik našich oblíbených výměnných schůzek. Prostě nebudou. Namítnete, že se vlastně nic neděje, budeme dále chodit k těm samým lidem vybírat a kupovat předměty své touhy jako před tím, ale buď do obchodu nebo do bytu, kde to bude pochopitelně levnější protože bez daně. A sbírat známky budeme i nadále. Ale není to ono. Taková pravidelná setkání v pravidelný den a pravidelnou hodinu plnila také funkci sociální, společenskou, kulturní i pedagogickou, byl to obřad, jakési mysterium až skoro orgie pro zasvěcence stejného významu, stejné konfese. Na burzách se uzavírala nová přátelství, navazovaly se obchodní styky, lidé se poznávali i po té lidské stránce, navzájem se informovali o nových poznacích, objevech, byla to výchova, odborná školení, ústním podáním se šířily zprávy, které nevyšly tiskem, ale které jsou pro profesionální sběratele nezbytné. Lidé se právě nad těmito poklady sblížovali a to mnohdy na celý život. Ke známkám patří neodmyslitelně i filatelisté, jedno bez druhého nemůže existovat. Nemožnost této komunikace by mi hrozně vadila. Při nakupování u obchodníka není čas na žádné povídání, hodnocení, kritizování, on musí prodávat, to je profese, ze které žije a emoce ho nezajímají. Tak byl to přežitek, nebo se vyspělý západ k takovému způsobu sbírání teprve v budoucnosti propracuje? Na tuto řečnickou otázku nemusíte odpovídat, ale já jsem přesvědčen, že ke známkám se musí přistupovat s láskou, celým srdcem a přes ně mluvit i filatelisty. Bez styku s lidmi přece nemůže člověk žít. Udržme si proto starou formu nezištných vztahů, aby se nám i v budoucnosti krásně sbíraly naše milované známky a sly nám i v budoucnosti dělaly radost.

B. Pospíšil

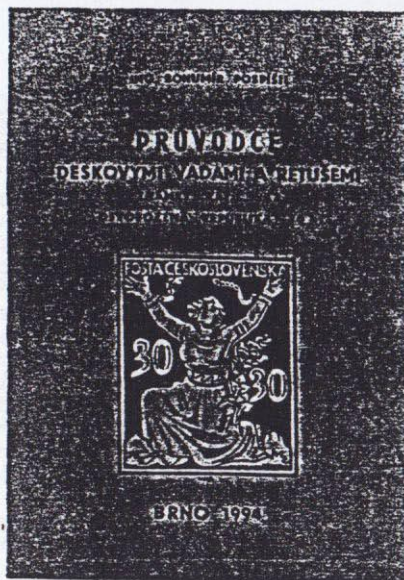
Naše Společnost sběratelů knihtiskových vydání čs. známek hodlá vydat v roce 1995 pro své členy další dvě studie z této oblíbené serie a to hodnoty 30 h a 250 h. Chtěl bych vás o tom trochu podrobněji informovat.

1. OR 30 h.

Možná vás překvapí, že krátce po sobě vychází už čtvrtá studie této hodnoty. První studie p. Chvalovského z října 1989 byla rozšířena a doplněna p. Krejným v říjnu 1991 a již v listopadu 1992 tentýž autor vydal 1. opravy a dodatky, kde upřesnil nebo zrušil některá svá tvrzení, nebo naopak je rozšířil a tak se postupně dopracovával k přesnějším a podloženějším poznatkům. To je sice obvyklý způsob objasňování dosud neznámých skutečností a nelze tomu mnoho vytýkat, ale problém je v tom, že toto postupné zveřejňování novinek nebo odvolávání dřívějších tvrzení nesmírně komplikuje práci specializovaných sběratelů při selekci známek. Ale přesto i když jsem na vlastní kůži a to ve značném rozsahu pocítil důsledky této roztráštěnosti, tak by mě to nikdy nedonutilo, abych po dobu několika měsíců úsilovně pracoval na soustředění rozptýlených údajů do jediné příručky. Měl jsem pádnější důvod: chtěl jsem se zúčastnit Národní výstavy Trutnov 94 se svým exponátem OR 30 a 185 a považoval jsem za potřebné předložit divákům současně s kompletní kolekcí deskových vad a retuší také vlastní studii a to proto abych nevystavoval jen množství známek, nasbíraných podle cizích předloh. A také jsem chtěl předložit návštěvníkům výstavy i jurymanům jakéhosi průvodce mým exponátem, kde by byly představeny i moje vlastní nové poznatky a objevy. To se s obrovským úsilím v termínu podařilo a já jsem mohl veřejnosti popsat a také dokumentovat filatelistickým materiálem dalších 243 nových dosud nepublikovaných vad. Tím jsem sám před sebou omluven a byl jsem oprávněn tuto sbírku ukázat na výstavě, protože jsem už nechlubil cizím peřím.

Ale hlavním důvodem pro sestavení tohoto "Průvodce" bylo velice složité hledání a určování deskových vad, protože problematika OR 30 je sama o sobě velice složitá, známka byla tištěna 7 - 9 deskami a podobnosti vad, jejich množství i malé rozdíly na jednotlivých deskách komplikují selekci, která je zdolhavá a únavná. Proto jsem si sestavil sám pro sebe druhou část této příručky, osvědčeného průvodce, kde jsou soustředěny DV podle místa výskytu, což umožní pohodlně a rychle vyhledat známkové pole nebo tiskovou desku. Použil jsem již tradičně svůj způsob třídění stejně, jak jsem použil u "Souhrnné studie OR 185 h", ještě trochu vylepšený a čtenář o něm najde vyčerpávající návod na str. 71 zmíněné studie. Průvodce deskovými vadami a retušemi OR 30 h však byl původně určen jen návštěvníkům výstavy v Trutnově, resp. jurymanům a byl vytištěn pouze v jediném exempláři. Nepočítal jsem s tím, že by byl o takový souhrnný soubor poznatků vůbec nějaký zájem. Ale kupodivu byl a to mimořádný. Je pravdou, že OR 30 má sice složitou problematiku, ale má také hodně nadšených čtenářů a jakékoliv ulehčení selekce balíčkového materiálu je se strany sběratelů - specialistů bouřlivě uvítáno. Tak jsem nakonec souhlasil s jeho rozmožením i pro ostatní naše členy a další zájemce, ale musím upozornit na to, že studie byla původně určena k jinému účelu, že nedosahuje kvality a přesnosti Souhrnné studie OR 185 protože jsem na to neměl dost času. Mohu však slí-

bit, že se k této hodnotě ještě jednou vrátím, až si doplním své poznatky ze studia velkého množství balíčkového materiálu, který mi poskytl p.Chvalovský. Tuto publikaci si můžete už nyní objednat u tajemníka společnosti p.Látala. Studie má 112 stran a bude stát obvyklých 40 - 50 Kč a její titulní stránka bude vypadat takto:

Kdyby snad předcházející vysvětlení mých pohnutek, které vedly k vydání "Průvodce", nebyly dost srozumitelné, upozorňuji, že v úvodu této studie jsou všechny důvody podrobně rozebrány.

2. OR 250 h.

Na příští rok se připravuje také nové studie OR 250 h, která by měla být připravena do tisku k 30.6.95. Se strany autora nestojí nic v cestě, aby tento termín byl splněn. Horší je to se studijním materiálem, kterého je naprostý nedostatek a jeho cena enormně vzrostla a stala se finančně nedostupná. Dnes mám k dispozici vlastní zásoby, studijní sbírku a exponát Dr.Svobody a známky, které mi poskytli p.Chvalovský a p.Faber. Patří jim můj dík za nezištné poskytnutí tohoto studijního materiálu a prosím všechny specializované sběratele o možnost prostudovat také jejich zásoby OR 250 h, aby připravovaná studie byla seriózní, podložena velkým množstvím nálezů stejných deskových vad. Samozřejmě, že jsem také ochoten balíčkový materiál i větší celky odkoupit, ale sumu podle nejnovějších ceníků nejsem ochoten zaplatit. K tomu mě nic nedonutí a budu vzdorovat dravým obchodníkům i za cenu omezení mé badatelské činnosti. Nedostupnost tohoto materiálu snižuje kvalitu zpracovávané studie a mohla by způsobit stagnaci badatelské činnosti, proti čemuž je možno bojovat svépomocí, solidaritou a týmovou prací, tedy známými metodami boje proti komerční degradaci filatelie.

B.Pospíšil

Doplňěk redakční raďy .

Jako třetí studie vedle již vpředu propagovaných studií kol. Pospíšila /30 a 250 hal OR/ bude jako třetí v r.1995 vydána studie kol. Ryvoleho a to HRADČANY 1.000 hal. Původní sourková studie je přepracována, upřesněna a doplněna. Obsahuje obrázky určujících znaků všech známkových polí archu se slovním doprovodem a je vybavena celkovými obrázky všech známk.polí.

Ceny jednotlivých studií jsou

č. 23	OR 30 hal	Pospíšil	za 50,- v ČK	za 60,- v SK
č. 24	HRADČANY 1000 h	Ryvole	za 30,- v ČK	za 36,- v SK
č. 25	OR 250 hal	Pospíšil	za 40,- v ČK	za 48,- v SK

Pokud projevíte zájem o tyto studie, povýšíte o příslušnou část poukazované prostředky za členské příspěvky na rok 1995 a na rubu poukázky ve zprávě pro příjemce uvedete o kterou konkrétní studii máte zájem.

Členské příspěvky na rok 1995.

Členské příspěvky na rok 1995 zůstávají jako pro členy v ČR i SR beze změn takto :

do 69 let vč.	30,- Kč	35,- v SK
od 70 let výše	20,- Kč	20,- v SK

Členové v ČR uhradí členské příspěvky příloženou složenkou a povýší o cenu objednaných příruček.

Naši členové na Slovensku zašlou členský příspěvek a cenu za příručky na adresu :

P í š a Julius, Balakovská 7 P i e š ť a n y 921 01

Předpokládáme zvýšení poštovních tarifů jak v ČR tak i mezi ČR a SR uhradíme z prostředků společnosti.

Prosíme Vás, abyste členské příspěvky a objednávky specialisovaných studií zaslali nejpozději do konce ledna 1995.

Je to podklad pro objednání počtu namnožených studií 1000 hal Hradčany a 30 hal OR, které již máme připraveny k rozmnožení. Nemůžeme si finančně dovést namnožit větší množství do zásoby,

Retuše řetězů na známkách Osv. Republika 60 h

Poslední studie známek této hodnoty se zabývá problematikou retuší řetězů. Opravy řetězů byly zjištěny již dříve a stručně byly popsány i v prvním díle Monografie čs. známek. Jejich studiem se zabýval hlouběji zesnulý Karel Horký, který mi řekl, že má kompletní stokusový arch známek s retušovanými řetězy. V pozůstalosti po jmenovaném se však nenacházel. Přesto však tvrzení K. Horkého věřím, protože v kartotéce, kterou vypracoval, byla popsána řada vad i obrázky opravených článků řetězů. Později se ukázalo, že většina poznatků byla správná, z čehož soudím, že arch známek skutečně měl.

V té době se ještě nikdo u známek emise OR a Holubice nezabýval hlouběji přípravou a tiskem známek, takže zůstaly neobjeveny vady černotiskové sestavy, vady negativu, později také vady matrice a různé retuše. Jejich poznání a popisy byly provedeny až později a získané poznatky umožnily mnohem rychlejší identifikaci známek podle známkových polí než tomu bylo předtím. Uznání za objevy patří všem sběratelům, kteří se podle jednotlivých emisí a hodnot známek touto problematikou zabývali a stále ještě zabývají. Dále za to, že své poznatky předali prostřednictvím odborného tisku filatelistické veřejnosti. V tomto případě nelze opomenout výraznou publikační činnost organizovanou naší Společností sběratelů čs. knihtiskových známek.

Ověřování poznatků K. Horkého se stalo komplikovanou záležitostí, protože kromě několika čtyřbloků známek a málo pásek, nebyl k dispozici žádný jiný studijní materiál. Navíc, většina uvedených známek neměla opravené řetězy. Nejprve se proto prováděla rekonstrukce desky, zjišťovaly vady negativu a matrice a podle nich se poté na příslušná ZP zařazovaly známky s retušovanými řetězy. Výrazně napomohla znalost 26. vad negativu, z nichž podstatnou část popsal pan Jaroslav Matys ze Šumperka. V tomto období značně pomohly pásky známek, které zapůjčili různí sběratelé. Přestože se podařilo určit ZP pro většinu nalezených známek s opravenými řetězy, stále jich několik desítek zůstalo nezařazených. Objevem

nedokonalostí ve svislých i vodorovných perforačních řadách byly identifikovány varianty retuší A a B, takže v současné době zbývá jen několik známek s opravenými řetězy ale bez dalších kontrolních znaků.

Jak známo, sběratelé čs. knihtiskových známek rozdělují retuše do dvou hlavních skupin. Do jedné, řekněme běžnější, jsou zařazovány retuše provedené na známkách ještě před zahájením tisku. U hodnoty OR 60 h se to týká na příklad ZP 34 /vada a později oprava bílé skvrny v trávě pod Kriváněm/ nebo ZP 75 /vada a později retuš tzv. šestého prstu/. Protože opravených známek byl vytištěn stejný počet jako známek z každého jiného ZP hodnotí se ve sbírkách především sběratelská vzácnost a kompletnost.

Druhou skupinu tvoří retuše, které byly na některých známkách provedeny až v průběhu tisku známek, obvykle při přerušení tisku za účelem čištění jednotlivých desek, čemuž předcházelo rozebrání celé tiskové formy. V těchto případech se počet opravených známek snížil na zhruba polovinu vytištěného nákladu. Retuše řetězů na OR 60 patří beze sporu do této vzácnější druhé skupiny a proto jejich ocenění je vždy vyšší.

Největším problémem při zařazení přísl. retuše do některé z uvedených dvou skupin je získání hodnověrných dokladů o tom, že opravy byly skutečně provedeny až v průběhu tisku. U známek s retušovanými řetězy existuje důkaz spočívající v tom, že po opravě řetězů byla z přísl. desek odstraněna označení pořadí desky /v počítadle pod ZP 91/ a rok tisku známek /pod ZP 100/

Všechny čtyři desky byly oproti předchozím zhotoveny galvanoplastickou technologií, což výrazně napomohlo k určení vad matrice. Na druhé straně však prakticky zcela vyloučilo možnost přesně určit na kolika deskách a kterých byly vlastně řetězy opraveny a která známková pole. Dosavadní poznatky nasvědčují, že opravy řetězů byly provedeny jen na dvou TD, ne vždy na shodných ZP. Teoreticky lze připustit názor, že po vyčištění TD a opravě řetězů byly známky tištěny už jen z těchto dvou desek. Důvodem mohla být skutečnost, že v té

době byly vydány nové emise známek těšící se větší popularitě.

Jak jsem již uvedl, objev nepřesností v zoubkování u některých známek znamenal výrazný posun vpřed při identifikaci ZP a variant retuší. Perforační stroj byl zřejmě osazen dvěma novými lištami v nichž některé jehly nebyly přesně usazeny. V jednom případě se jehla zřejmě zlomila. Podle odchylek v perforačních řadách lze snadno zjistit u známky z které svislé řady známek pochází. U jedné perforační lišty byl ověřeno osm odchylek /kromě řady 2-92 a 8-98/, u druhé lišty zatím tři odchylky. Studium této problematiky není ukončeno protože je pravděpodobné, že zařízení bylo použito při zoubkování známek i jiných hodnot emise OR a Holubice vydaných ve stejném roce. Pokud se některému sběrateli podaří najít další výrazné odchylky v zoubkování u známek tištěných v roce 1924, autor uvítá příslušný popis.

Dosud se podařilo identifikovat přes 90 známkových polí a to na známkách bez i s retušovanými řetězy. Znamená to, že na devadesáti ZP mají známky shodné kontrolní znaky /VN, VM či jiné/. Takovéto známky jsou ve studii uvedeny pod variantou A a předběžně zařazeny na TD 19. K nim jsou přiřazeny také až dosud zjištěné perforační odchylky. Ostatní jsou uvedeny pod variantou B.

Nadále zůstává neurčené menší množství známek s opravenými řetězy ale již bez dalších kontrolních znaků. Jejich určení podle ZP bude možné jen v případech, kdy budou nalezeny v pásce či bloku známek. Kontrolním znakem v takovýchto případech bude zřejmě jen kresba opravených článků řetězů. Jedna z takovýchto známek je vyobrazena na obrázku č. 1 - opravené články řetězu pravé ruky tvoří pomyslný hák. Znamka nebyla dosud nalezena v pásce.

Další známkou je poměrně vzácná retuš nazvaná sběrateli "VAK", u níž kromě řetězů je opravena celá spodní část známky včetně písmen VHB /obr. 2/. Jedná se pravděpodobně o dvě nezávislé retuše. Oprava řetězů byla zřejmě provedena v době přerušování tisku. Kdy však byla opravena spodní část kresby známky není zjištěno. Existují známky s nedotiskem v této části, nelze však dokázat, že se jedná o původní vadu. Neidentifikované je rovněž ZP. Karel Horký v záznamech uvedl ZP 58. Na

tomto poli je však vada negativu, která na známce chybí.
Jedině náleze opravené známky v pásce či bloku pomůže určit
známkové pole.

poškozená spodní část
kresby, bez retuše
řetězů

retuš VAK bez opravy
řetězů

Retuš VAK s retuš
řetězů

Známka s VN a retuš.
řetězů ze ZP 58

1

Většina známek s opravenými řetězy má těžká poštovní razítka zakrývající často přísl. kontrolní znak /VN - VM/ i opravenou kresbu řetězů. U části nákladu se vyskytuje i nečisté zoubkování. Filatelistická hodnota je pochopitelně těmito nedostatky snížena. Naopak u známek s lehkými razítky, která nezakrývají opravenou kresbu a kontrolní znak, je hodnota podstatně vyšší, zejména pokud jsou známky na celistvostech.

Shromáždování, studium materiálů a výměna poznatků mezi několika sběrateli probíhaly několik let. Sbírká, podle níž byla vypracována studie, obsahuje především všechny známky s ověřenými vadami negativu a matrice bez retuší řetězů. Dále pak známky s opravenými řetězy, varianty A a B. Poslední část tvoří známky na celistvostech a desková označení.

V lednu 1995 vydaná studie retuší na OR 60, formátu A 5, má šest stran úvodního textu, včetně obrázků. Dále 15 stran popisu jednotlivých vad a na sedmi stránkách se nachází 190 obrázků těchto vad. Cena je 50 Kč a lze ji objednat u autora nebo tajemníka Společnosti knihtisku. Bude rovněž možnost zakoupení na schůzce sběratelů 11. února v Praze.

J. Chvalovský

Novinové známky - vydání 1918 - 1920:

První emise našich novinových známek obsahuje celkem 8 hodnot vydávaných postupně v časovém údobí let 1918 - 1920.

Postupnou úpravou v některých detailech, vznikly tři druhy kresby.

Kresba A: první dvě hodnoty 2 a 10 hal.

- vyznačuje se zejména souvislou bílou obrubou kolem hlavy sokola a krátkou barevnou čárkou, rovnoběžnou s ostatními čarami pozadí vpravo od šípovitého zakončení pravého hodnotového lístku.

Kresba B: v této kresbě byly vydány hodnoty 6,20 a 30 hal.

- vyznačuje se splnutím linkovaného pozadí s obrysem temene hlavy sokola. Krátká čárka pozadí u šípovitého zakončení pravého hodnotového lístku je vynechána. U hodnoty 30 hal. rozlišujeme dva typy. Proto také u této hodnoty existují spojené typy.

Kresba C: se liší od předchozí mírně skloněnou čárkou v pozadí u šípovitého zakončení pravého hodnotového lístku na rozdíl u kresby A. V této kresbě byly vytištěny jako poslední hodnoty 5, 50 a 100 hal.

Novinové známky byly tištěny knihtiskovou technikou vesměs ve velkých nákladech. Což dokumentuje i počet tiskových desek. U hodnoty

2 hal.	bylo zjištěno 10 desek, přesný počet není dosud znám
5 hal.	bylo zjištěno 320 desek, přesný počet desek není znám
6 hal.	k tisku byly použity pouze 2 desky
10 hal.	doposud bylo zjištěno 31 desek, přesný počet není znám
20 hal.	k tisku bylo použito 10 desek
30 hal.	k tisku bylo použito 14 desek
50 hal.	k tisku bylo použito 6 desek
100 hal.	k tisku bylo použito 6 desek

Tiskových nedokonalostí je mnoho a jsou zajímavé. Monografie československých známek č.4 uvádí u hodnoty:

2 hal.	asi 85 deskových vad	a 21 retuší
5 hal.	asi 70 DV	a 11 retuší
6 hal.	asi 17 DV	a 4 retuše
10 hal.	asi 99 DV	a 12 retuší
20 hal.	asi 65 DV	a 37 retuší
30 hal.	asi 81 DV	a 10 retuší
50 hal.	asi 32 DV	a 5 retuší
100 hal.	asi 33 DV	a 2 retuše

Samozřejmě, že při tak velkém rozsahu zpracování díla jako je Monografie dojde i k některým překlepům a tím i k nepřesnému určení ZP, na př.:

u hodnoty 2 hal. na str. 124

- bílý zářez v levé výplni nad 0 v ČESKO je uvedeno chybně 12 ZP, 8 tiskové desky. Správně má být 13 ZP, 8 TD.

u hodnoty 10 hal. na str. 146

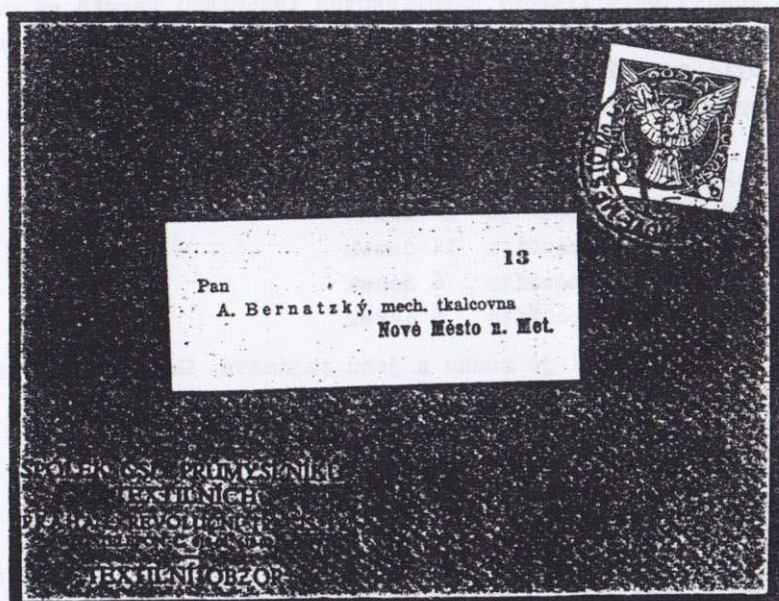
- mezi Š a T v POŠTA dole bílý výběžek na 65 ZP, 2 TD, správně má být uvedeno 86 ZP.

- barevná tečka v dolní části křídla vlevo v úrovni 0 v ČESKO je uvedeno 67 ZP, 2 TD, správně má být 88 ZP.

u hodnoty 100 hal. na str. 175

- barevná skvrna ve vnitřní kresbě trupu sokola v úrovni 0 v ČESKO je uvedeno 8 ZP, správně má být 7 ZP.

Prosím, aby tyto opravy nebyly brány jako kritika, nýbrž jako dobrá rada těm sběratelům, kteří se o tuto emisi zajímají podrobněji. Další poznatky o deskových vadách a retuších této emise byly zveřejněny ve Filatelistických sešitech z roku 1974 od p. Doc.ing.Františka Šubarta,CSc. V některých ročnících a číslech Filatelie články a poznatky od pana Žampacha a jiných sběratelů. Přesto se ještě najdou některé deskové vady, které stojí za povšimnutí.

Novinové známky byly vesměs znehodnocovány razítkem ač v místě určení.

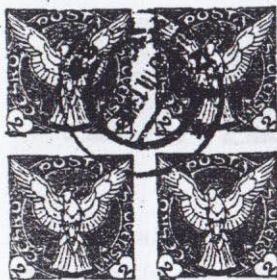
Ukázka některých vad u hodnot novinových:

Hodnota 2 hal.:

40 známkové pole, I. TD
barevný bod v pravém lístku
za číslicí 2 nahoře

75 známkové pole, II. TD
deformace vnitřních obry-
sů levého křídla

60 známkové pole, I. TD
přerušný obrys levého hod-
notového lístku proti patce
číslice 2 , podobná vada
se vyskytuje také na 60 ZP
z tiskové desky

22 známkové pole, VIII, TD
přerušný obrys hodnotové-
ho lístku pod pravou 2 .

Hodnota 5 hal.:

1 známkové pole,
barevný bod vlevo pod
okem sokola

1. známkové pole,
bez uvedené vady

10 známkové pole
barevný bod pod
okem sokola

pokračování ukázky vad u hodnoty 5 hal.

50 známkové pole,
barevná svislá čárka
v levém hodnotovém lístku

60 známkové pole,
barevná čárka v levém
křídle naproti 4 letky

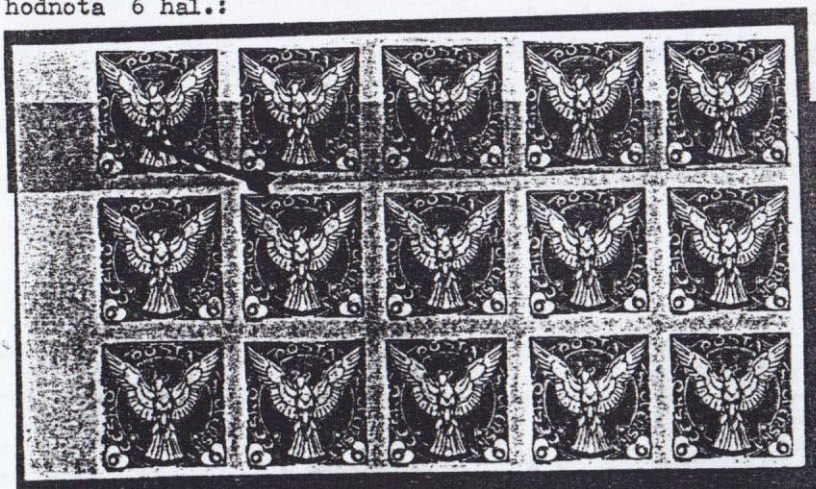

57 známkové pole,
retuš bílé skvrny
nad pravou šípovi-
tou ozdobou.

61 známkové pole,
retuš pravého okraje oca-
su po celé délce.
Řetaš provedena přímo na
některé desce ročníku 1920

hodnota 6 hal.:

II. tisková deska, nad 41 známkovým polem těsně nad horním okra-
jem známky je zbytek nedofrézované části kovu.

polračování ukázaly vad u hodnoty 10 hal.:

44 známkové pole, desková vada
do pravé strany trojúhelníka pod
pravým křídlem vrub

59 známkové pole, desk. vada
barevná tečka v hodnotovém
lístku před pravou číslicí 10

71 známkové pole,
retuš neznámé vady pravého hor-
ního rohu. Kontrolní znak 71 ZP
je velká bílá tečka za písmenem
V ve VENSKÁ

81 známkové pole,
retuš bílých skvrn pod písme-
ny POŠ. Kontrolní znak je spo-
jení konců vodorovných linek
nad písmeny NS v souvislou čá-
ru

hodnota 20 hal.:

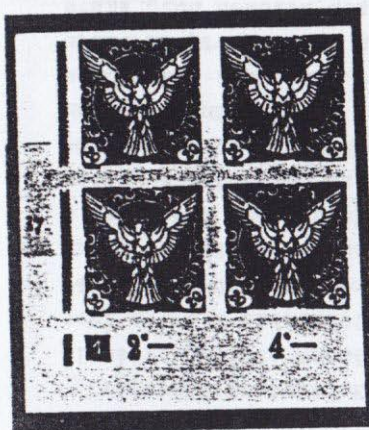

25 známkové pole,
na pravé číslici 2 nahoře
barevný bod

69 známkové pole, II. TD
obrys pravého hodnotového
lístku vpřavo přerušen

pokračování ukázky vad u hodnoty 20 hal.:

82 známkové pole,
barevná šikmá čárka na levé
šípovité ozdobě zprava.

92 známkové pole,
malý vrub do písmene E
v ČESKO, levá nožka K
v LUCHA s barevným bodem.

hodnota 30 hal.:

29 známkové pole,
1 a 2 TD - rok 1932
bílý bod v písmenu
N ve VENSÁ

34 známkové pole,
bez ročníku s čísly
levý rám levého hodnotového
lístku přerušen

97 známkové pole, TD 2 - 35
levý lístek otevřený vlevo od číslice 3,
vada uvedená v monografii čs. známek č.4,
podobná uvedenému 34 známkovému poli

pokračování ukázky vad u hodnoty 50 hal.:

11 známkové pole, 1 tisková deska
barevná skvrna ve špičce levého lístku pod číslicí 5. Skvrna má
jiný tvar, než je uvedena v Monografii a chybí bílá skvrna defor-
mující horní část 0 ve SLOV. Podle 12 ZP se jedná o 1 TD.

63 známkové pole, 2 tisková deska
barevná skvrnka ve stájině písmene
K v ČESKO

91 známkové pole,
ve dvanácté letce křídla
vlevo vodorovná bar. čárka

hodnota 100 hal.:

71 známkové pole,
deformované písmeno K
ve VENSKA.

88 známkové pole,
na spirále před ČESKO je
bílá skvrnka.

Na závěr tohoto miniseriálu, předkládám filatelistické veřejnosti ukázkou tři kusů dvojpásek hodnoty 30 hal.:

První dvojpáska je 1 a 2 známkové pole, obě známky jsou II. typu. Je to vlastně kresba hodnoty 20 haléřové, s neohraničeným písmenem Š v POŠTA v jeho horní části, s charakteristickým přerušením vnitřní čáry ocasního pera a typicky formovaným S v ČESKO.

1 známkové pole, II. typ

DV - pravý hodnotový lístek a nula hodnotové číslice nahoře otevřen

2 známkové pole, II. typ

bez deskové vadý

Druhá dvojpáska je 1 a 2 známkové pole, avšak na 1 ZP se nevyskytuje známka II. typu, ale známka I. typu s typickou deskovou vadou 90 známkového pole 2 tiskové desky. Tato oprava byla provedena na desce s označením 1 - 29.

1 známkové pole, I. typ

DV - barevná skvrna ve spodní části písmene Č v ČESKO

2 známkové pole, II. typ

DV - šikmá bílá skvrna mezi T a A v POŠTA, bar. čárka před a pod MUCHA, narušený horní rám trojúhelníka nad P v POŠTA

Třetí dvojpáska:

2 známkové pole, II. typ

DV - šikmá bílá skvrna mezi T a A v POŠTA, barevná čárka před LUCHA a LUCHA deformované, horní rám nad P včetně linek pozadí jako retušovaný, první letka křídla vlevo přerušena do horního trojúhelníka

12 známkové pole, I. typ

bez deskové vady

Tolik pár ukázek ze sbírky novinových známek. Věřím, že tato někdy opomíjená emise přivede další sběratelé ke svému zálibení a rozšíření znalostí. A na konec i k novějším upřesněním některých zajímavostí této emise.

V. Košťál Kratonohy

Dvě filatelistické soutěže

Od září minulého roku probíhají v časopise Filatelie a ve zpravodaji SČF dvě na sobě nezávislé soutěže sponzorované firmou FILATELIE PRAGA. Její majitel, pan Vl. Kovář, požádal naši SKZ o pomoc při organizování obou soutěží. S potěšením lze konstatovat, že se obě setkaly s velkým zájmem a účastnila se jich řada členů naší společnosti.

V některých kolech byly soutěžícím předloženy otázky na něž se očekávala nejednotná odpověď odvolávající se na různé údaje uvedené v odborných časopisech a publikacích.

Ke všem takovýmto otázkám a odpovědím se postupně vrátíme v našem časopise. Vyjádříme nejen náš názor, ale i stanoviska znalců. Pokusíme se rovněž získat názory od sběratelů v USA, zejména pak od pana Ch. Chesloe, který byl v říjnu v Praze a sdělil některé zajímavé poznatky.

J. Chvalovský

Osv. republika 60 h - tiskové deska 6

V létě minulého roku byla vydána studie známek pocházejících ze šesté tiskové desky. Přestože se studie dostala ke sběratelům pro filateliiv nepříznivém období, obáržel jsem již několik připomínek a doplňků:

87/6 - obrázek uvedený ve studii není rozhodující, hledejte tyto kontr. znaky:

- skvrnka u horního a dolního rohu známky na pravé straně
- u části nákladu jedna či dvě skvrnky pod písmenem H ve VHB

72/6 - skvrnka u pravého dolního rohu známky

18/6 - skvrnka v písmenu V ve VEN

20/6 - delší levá nožička písmene H ve VHB

11/6 - skvrnka pod levým a pravým dolním rohem známky

43/6 - skvrnka na spodním konci horního šikmého stínování pod stehněm pravé nohy

- skvrnka na levém rámu u dolního rohu známky
- rozšířený levý horní roh známky

stornujte obrázky 13/6, 19/6 a 23/6, jsou to nahodilé vady.

18/6

20/6

43/6

72/6

87/6

Chvalovský J.

Skončení studia známek Osv. republika 60 h

Sběratelům známek této hodnoty sdělují, že studie retuší řetězů byla poslední z řady zpracovaných studií, v nichž jsem za pomoci několika spolupracovníků objasnil vady negativu, vady matrice, použitá zoubkování HZ 14, LHZ 14 a ŘZ 13 3/4 a různé retuše. Poznatky jsou shrnuty v těchto studiích:

- TD 5 - zoubkování HZ a LHZ - Kč 40
- TD 6 - zoubkování HZ a LHZ - Kč 40
- TD 7 - zoubkování HZ a ŘZ - Kč 30
- TD 8 - zoubkování HZ a ŘZ - Kč 35
- TD TB - zoubkování ŘZ - Kč 40
- TD 17-20 retuše řetězů a vady matrice - Kč 50

Retuše lze objednat na níže uvedené adrese. Kromě studií mám v současné době přebytky většiny známek popsanych v jednotlivých studiích. Pokud zašlete chyběnku zpracovanou podle údajů ve studiích, zašlu výběry.

J. Chvalovský
Sobínská 681
16100 Praha 6

Oznámení sběratelům Hradčan .

V minulých dnech byla dokončena studie hodnoty 5 hal V pro 7. a 8. tiskovou desku. Ve studii jsou celkové obrazy jednotlivých známkových polí 5 až 8 tiskové desky vedle sebe a to usnadňuje určení TD/ZP, Formát studie A 4, stran 70 a cena Kč 100,- .

Objednávky posílejte na adresu :

Zdeněk Ryvola, Strážná 1365, Havlíčkův Brod 580 01.

NOVINOVÉ VÝPLATNÉ

Společnost sběratelů knih-
tiskových známek, S.Č.F.,
Praha J-Selfertova 7
130 00

Podávání novinových zásilek
povoleno ředitelstvím poštov-
ní přepravy Praha č.j. 3244/93
ze dne 9.11.1993